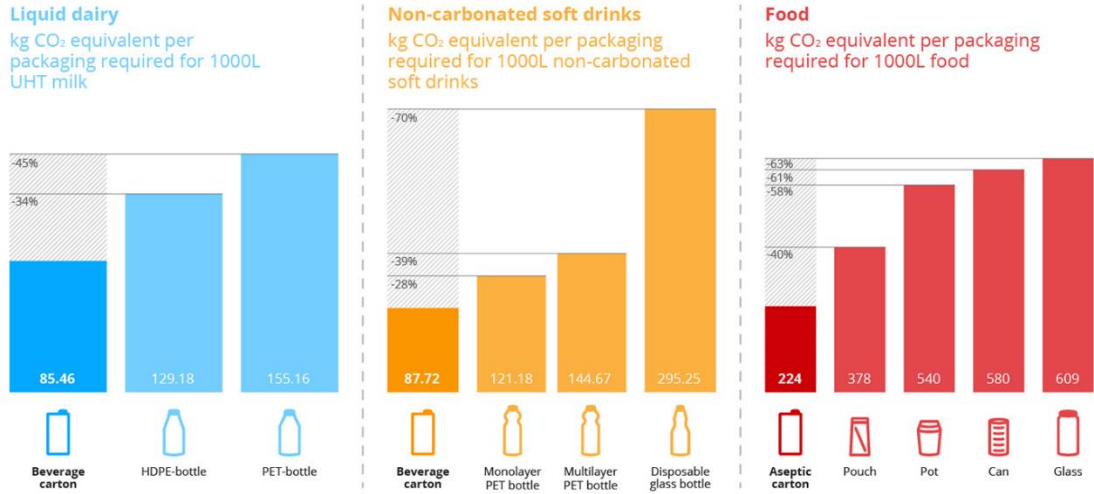

EK-A Geri Dönüşüm Katkı Payı Uygulaması Hakkında Görüş ve Önerilerimiz

Geri dönüşüm katkı payı uygulamasının giderek artan ambalaj geri dönüşüm maliyetini tolere etmek açısından yapılandırıldığını ve bu projenin uzun vadede oluşabilecek çevresel sorunların çözümü konusunda faydalı etkileri olacağına yürekten inanıyoruz.

Ancak bu maddenin özellikle çevresel ve ticari alanda negatif etkileri olabileceğine inanıyoruz.

Her ambalajın kullanım alanı farklıdır. Bu alanlar uzun yıllar boyunca özellikle fiyat/maliyet avantajı açısından şirketler tarafından, zaman içinde oluşturulmuş parametrelerdir. Aşağıda yurt dışı kaynaklara göre farklı gıda sektörlerinde kullanılan ambalajların karbon salınım oranları tablo olarak gösterilmiştir.

Denge kavramı hayatın pek çok alanında olduğu gibi çevre açısından da önemlidir. Çevresel folklorü oluştururken dikkate almamız gereken pek çok parametre mevcuttur.

Grafiksel tablo incelendiğinde Tetrapak ambalajların tüm ambalaj grupları arasında en az karbon salınımı olan ambalajlar olduğu görünse de karma yapısı sebebi ile geri dönüşüm açısından plastik ambalaj kadar avantajlı, basit ve pek çok alana uyarlanabilir değildir. Tetrapak ambalajların nerede ise tekel olarak üretimi ise Türkiye gibi yüksek nüfuslu ülkelerde iş alanı, işsizlik oranı, üretici firmaların üretimlerini devam ettirmek için tek bir kanala bağlı kalması gibi farklı açılardan sorun yaratacak başka bir handicap olabilir.

Türkiye Atık Raporuna göre sebze, meyve gibi gıda ürünlerinin tarladan, tüketiciye ulaşma süreci içerisindeki fire oranı %40 - %45 civarındadır. Tüketiciye ulaştıktan sonra bu rakam yaklaşık %55' lere ulaşmaktadır. Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan rapora aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz ; <https://ticaret.gov.tr/data/5c51a78e13b8762dc06a72c9/31-01-2019%20ISRAF%20RAPORU.pdf>

Bu durumda GEKAP Yönetmelik Taslağı, Madde-1' de oluşturulan ambalaj tanımı bizce yeniden gözden geçirilmelidir. Ekmeğin ambalajlanması için kullanılan poşet bir lüks değil, kaynaklarımızı korumak için bir zorunluluktur. Aynı şey süt, yoğurt, meyve, sebze, hatta kimyasal ürünler içinde geçerlidir. Zira bu sektörlerin tamamı su ve karbon ayak izi yüksek sektörler olup, bu ürünlerin iyi korunamaması kaynak israfı ve yüksek kayıplar anlamına gelmektedir.

İstatistiklere göre 1 kg. meyve seçimi sırasında, elleme sebebi ile yaklaşık 1 kg. meyve ezilip, çürüyerek fire olmaktadır. Bu durumda tek kullanımlık plastik kapların kullanımı seçerek almanın önüne geçerek 1 kg. meyveyi fire olmaktan kurtaran önemli bir araçtır. Tek kullanımlık plastik kaplarla azaltılan meyve fire oranı sayesinde o meyvenin yetişmesi için oluşan su ayak izi, ürünün tarladan tüketiciye gelene kadar harcanan karbon ayak izi, üreticinin emeği de korunmaktadır. Bu noktadan bakıldığında tek kullanımlık plastik kaplar gereksizdir demek oldukça zordur. Tek kullanımlık plastik ambalajları kullanmamak yerine, çevresel etkilerini nasıl bertaraf edebiliriz üzerine yoğunlaşmak uzun vadede tüm paydaşlar açısından Kazan-Kazan döngüsünü sağlıklı olarak oluşturmamızı sağlayacaktır.

Plastik pipet kullanmak istemeyen bir kişinin metal pipet kullanımı sebebi ile yaşadığı olay bugün ulaştığımız üretim teknolojisinin geldiği noktanın sebebini tekrar hatırlatmaktadır.

<https://www.usatoday.com/story/news/world/2019/07/09/metal-drinking-straw-fatally-impales-woman-england/1684768001/>

Zaman içinde yola çıkış noktasını unutmuş olsak ta ambalaj **“sahip olduğumuz değerleri korumak”** amacı ile geliştirilmiştir. Ambalaj sektöründe bugün geldiğimiz nokta tüm bu parametreler çerçevesinde gerçekleşmiştir.

Biz bu noktada geri dönüşüm katkı payı uygulamasının ambalajın gözle görünmeyen, zaman içinde yaşanan deneyimler çerçevesinde oluşturulmuş, direk olarak ölçülemeyen dolaylı faydalarının göz ardı edilmesi, para gibi direk ölçülebilir bir maliyete odaklanılarak israfla mücadele, güvenlik gibi konularda negatif etkiler yaratması konusunda endişeliyiz. Metal ambalaj kullanımının ürünü koruma konusunda pozitif etkisi varken, geri kazanım katkı payının yüksekliği sebebi ile farklı ambalaj türüne geçip, nakliye, depolama, tüketim aşamalarında istenmeyen firelerin yaşanması, uzun vadede iş gücü kaybı gibi etkilerin oluşabileceğini göz ardı etmemek gerekir. Aynı durum kullanım alanlarına göre plastik, karton, cam ve diğer ambalaj türleri içinde geçerlidir.

Plastik Poşetlere yönelik uygulanan ücretlendirme uygulaması ile ilgili olarak PAGEV' in yaptırdığı araştırma, plastik poşet gibi basit bir ambalajın bile kısa dönemde ticari anlamda yarattığı negatif etkiyi gözler önüne sermektedir. Aşağıdaki linkte detayları bulunabilecek araştırmaya göre plastik poşet ücretlendirme uygulaması ürünlerin satış rakamını azaltıcı bir etki yaratmıştır.

[http://pagevmessage.org/mail/PICS/files/PAGEV%20POSET%20ANKETI\(1\).pdf](http://pagevmessage.org/mail/PICS/files/PAGEV%20POSET%20ANKETI(1).pdf)

Diğer yandan plastik torbalara alternatif olarak gösterilen bez torbaların üretimi sırasında daha fazla karbon ve su ayak izi olduğu, geri dönüşüm prosesinin ise plastik torbaya göre daha sıkıntılı olduğu da çevresel açıdan ele alınması gereken başka bir parametredir.

Ekmeğimizi koruyan plastik ambalajdan katkı payı almak doğru mu ? Ya da hangi aşamadan itibaren katkı payı alacağız? Sorularının her ürün ambalajı için detaylı araştırılması gerekmektedir.

Çevre bilinci oluşmuş büyük, global firmalar bu uygulamaya sıcak baksa da, yerel işletmelerin kısa sürede finansal dengelerini etkilemesi sebebi ile ambalajlama için daha ucuz çözümlere yönelip, kaynak israfına sebep olacak uygulamalara yönelebileceği ve çok daha ciddi zararlar görebileceği dikkate alınmalıdır. Global ekonomi sebebi ile pek çok etmenin ekonomik yapımızı ve üreticilerimizi kolaylıkla etkilediği göz önüne alınmalı, çeşitli yasal yükümlülükler sebebi ile üreticinin sırtına yüklenen yüklerin analizi iyi yapılmalı ve çözümler bu çerçevede oluşturulmalıdır görüşünderiz.

Çok şubeli mağazalarda ERP sistemi kapsamında tüm satın alma maliyetlerinde olduğu gibi, plastik poşet maliyetleri de maliyet kalemleri kapsamında incelendiği halde, tüketiciden plastik poşet için ayrı fiyat talep edilmesi, tüketici alım kararını bu derece etkilemişken, vergi yükü yüksek üretim işletmelerinin geri kazanım katkı payları sebebi ile subjektif kararlar alması kaçınılmaz olacaktır.

Buna ek olarak global firmaların yılda bir defa ödedikleri bu ücreti toplam maliyet kalemleri içerisinde analiz edecekleri ve geri dönüşüm alt yapısı oluşturulduktan sonra bu harcama kaleminin dikkat çekmeye başlayacağı da bir gerçektir. Bu durumda Türkiye’deki üretim maliyetini arttırıcı bu kalem, üretim lokasyonlarını geliştirmekte olan başka ülkelere kaydırmaları için gayet yeterli bir sebep olabilir. Hem de ülke olarak hiç fark etmeden bu gerçeğe yüz yüze kalabileceğimiz unutulmamalıdır.

Bu uygulamanın gerekliliği konusunda cevaplanması gereken soruların şunlar olduğuna inanıyoruz ;

- Denizlerimizde ve çevredeki ambalaj kirliliği oranı ne düzeydedir ?
- Bu uygulama ne oranda çözüm olacaktır ?
- Bu uygulamanın diğer alanlarda negatif etkileri ne olabilir ?
- Çevreyi koruma konusunda diğer sektörleri etkilemeyen farklı bir uygulamaya gidilebilir mi ?
- Geri dönüşüm katkı payı uygulaması ambalaj atığının çöp olmadığı kavramını tüketiciye kazandırabilecek bir uygulama mıdır ?

Sert Plastik Ambalaj Sanayicileri Derneği olarak geri kazanım katkı payı uygulaması konusunda tüm bu parametrelerin detaylı olarak incelenmesi, yurt dışı uygulamaların, üretici ve ticari alt yapı, kaynakların korunması, maliyet avantajı, israfın önlenmesi, çevrenin korunması gibi çok yönlü eksenlerle birlikte düşünüp, çeşitlendirmesi, amacına uygun şekilde yapılandırılması yönünde olacaktır.

Geri dönüşüm katkı payı adı altında bir ücretlendirme yapmak yerine, firmaların ambalaj gramajında düşümlere gidecek şekilde yönlendirilmesi, gereksiz ambalaj kullanımının azaltılması, geri dönüşüm sektörünün gelişimi yönünde teşvik edilmesi, bu sektörün en düşük maliyetle çalışabilecek şekilde gelişiminin sağlanması ön plana geçmelidir.

Ambalaj, aşırıya kaçılmadıkça ürünün piyasaya sunulması, korunması için olmazsa olmaz, gerekli bir parçadır.

Önerilerimiz ;

1. Ürünün pazara sunulması, korunması, fire oranının önlenmesinde olmazsa olmaz ambalajlar belirlenmelidir (yoğurt kabı, salça tenekesi, ketçap şişe, boya kovası vb)
2. Ambalaj Sanayicileri Derneği çatısı altında tüm ambalaj sanayicileri dernekleri ile koordineli olarak ürünlerin korunması için önerilen en sağlıklı ambalaj çeşitleri tespit edilmelidir,

3. Bu ambalaj çeşitlerinin hammadde aşamalarından başlayarak, **Türkiye için geçerli** negatif çevresel etkisi (yarattığı karbon ayak izi, su ayak izi, toprak ayak izi, enerji sarfiyatı), kullanılmaması halindeki negatif etkinin maliyeti ve geri dönüşüm maliyetlerine göre katkı payı belirlenmeli,
4. Her bir ambalaj türü için o ürünü korumaya yeterli minimum ambalaj gramaj sınırı oluşturulmalı,
5. Bu sınırı aşan miktar için geri dönüşüm katkı payı uygulanmalıdır.
Bu şekilde üretici firmanın, o ürünün fire olmasını engelleyecek yeterlilikte ambalaj kullanımı teşvik edilirken, ürünün israfı önlenmiş, gereksiz ambalaj kullanımı sınırlandırılmış olacaktır.
6. İyi kurgulanmış bir geri dönüşüm sektörünün kendi içinde büyük ve kalıcı bir sektör olduğu ve her yatırımda maliyetlerin üstlenilmesi gerektiği düşünüldüğünde, sürekli katkı payı alınması ticari açıdan doğru değildir. Geri dönüşüm alt yapı maliyetleri için üreticiden katkı payı alınması uygulamasını onaylamamakla birlikte, gerekli sağlıklı alt yapının kurulması için bu uygulamanın birkaç yıl devamı düşünülebilir.
7. Sıfır atık uygulaması kapsamında ambalaj atıklarının toplanması için önerilerimiz EK-B' de belirtilmiştir.
8. Geri dönüştürülen malzemelerin hammadde olarak kullanımı konusunda alternatiflerin artırılması için yurtiçi, yurtdışı kaynaklar, üniversitelerdeki araştırma birimleri koordineli olarak çalışmalı, kullanım ve üretim alanlarının geliştirilmesi teşvik edilmelidir.